Minnesota Department of Health • ពត៌មានការពិតអំពីប្ប៉ៀភេរវកម្ម 10/11/2005

Tularemia

តើអ្វីជាធូឡារីមា?

ធូឡារីមាជាជម្ងឺមួយបណ្តាលមកពីបាក់តេរីម្យ៉ាង ដែលខ្លាំងនិងឆ្លងខ្លាំងណាស់។ វាអាចរស់បានទៅរាប់អាទិត្យ ក្នុងចំបើង ទឹក ដី និងខ្មោចសត្វ។

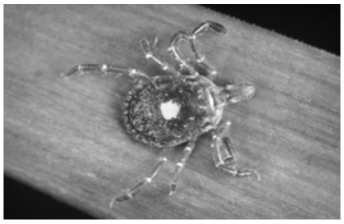

ចៃអាចនាំចម្លងបាក់តេរី ធូឡារីមា

រោគសញ្ញាធូឡារីមា មានប្លែកពីគ្នា តាមនឹងបែបដែលអ្នកប៉ះពាល់វា។ រោគសញ្ញានេះ មានដូចជា ដំបៅស្បែកហើមក្រពេញដែលឈឺខ្លាំង ភ្នែកក្លាយ ឈឺបំពង់ក ពងមាត់ ទឹកក្នុងសួត។ ប្រសិនបើ ដកដង្ហើមបាក់តេរីនេះចូល រោគសញ្ញាគឺ មានគ្រុនក្តៅភ្លាមៗ រងារ ឈឺក្បាល ឈឺសាច់ដុំ ឈឺគន្លាក់ឆ្អឹង ក្អកស្ងួត និងកម្លាំងខ្សោយទៅៗ។ ប្រសិនជាកើតឡើងទៅជាជម្ងឺសួតមានទឹក ធូឡារីមាអាចបណ្តាលឲ្យមានឈឺដើមទ្រូង ចេញឈាម ពិបាកដកដង្ហើម រឺការឈប់ដកង្ហើម។

រោគសញ្ញា ពេលភាគច្រើនបង្ហាញឲ្យឃើញមានឡើងពី៣ទៅ៥ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីបានប៉ះពាល់ដល់បាក់តេរីរួចហើយ ប៉ុន្តែវាអាចឲ្យឃើញគ្រប់ពេលវេលាចន្លោះពេលពី១និង១៤ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីបានប៉ះពាល់បាក់តេរីនេះរួច។

លើកលែងតែ មានការព្យាបាលនឹងថ្នាំផ្សះ មនុស្សដែលមានជម្ងឺសួត រឺការក្លាយទូទៅនៃរោគធូឡារីមា នឹងមានជម្ងឺធ្ងន់ធ្ងន់។ ដោយគ្មានការព្យាបាលនឹងថ្នាំផ្សះ មនុស្ស៣០ទៅ៦០ភាគរយ ដែលមានទំរង់នៃជម្ងឺនេះ អាចនឹងស្លាប់។

ប្រហែលជា២០០នាក់ក្នុង១ឆ្នាំ ក្នុងប្រទេស នឹងមានជម្ងឺធូឡារីមា ពីភពដើម ភាគច្រើននៅផ្នែកខាងលិច និងភាគកណ្តាលនៃខាងត្បូងក្នុងសហរដ្ឋ។ មានកើតឡើងដល់មនុស្ស៥នាក់ក្នុងរដ្ឋមីនីសូតា នៅកំលុងពេល១០ឆ្នាំកន្លងទៅ។

តើអ្នកឆ្លងធូឡារីមាតាមបៀបណា?

ធូឡារីមាងាយនឹងឆ្លងណាស់ ពី១០ទៅ៥០បាក់តេរី អាចធ្វើឲ្យអ្នកមានជម្ងឺបាន។ ប្រភពធម្មជាតិនៃបាក់តេរី រាប់ទាំងសត្វតូចៗ ដូចជាកណ្តុរស្រែ កណ្តុរ កំប្រុក ទន្សាយ និងទន្សាយស្លឹក។

មនុស្សអាចឆ្លង :

- ពីតុកែខាំ រុយខាំ និងសត្វល្អិតឯទៀត
- ដោយប៉ះពាល់ដល់សត្វដែលមានរោគនោះ រឺខ្មោចសត្វ
- ដោយញ៉ាំអាហារ រឺប៉ះពាល់អាហារដែលខូច ទឹក រឺដី
- ដោយដកដង្ហើមចូលនូវបាក់តេរីលើអាកាស ដែលនៅក្នុងមន្ទីរពីសោធន៍ និងកន្លែងស្រដៀងនេះ

ការប្រើធូឡារីមាជាអាវុធ វាប្រហែលជាអាចទាក់ទងក្នុងការបញ្ចេញវាទៅក្នុងខ្យល់អាកាសនៅទីមានមនុស្សរស់នៅច្រើន។

តើអាចឲ្យអ្នកឆ្លងរោគនេះពីមនុស្សឯទៀតបាន រឺទេ?

ការចម្លងជម្ងឺពីម្នាក់ទៅម្នាក់ទៀត មិនដែលមានដឹងថាកើតឡើងទេ។ វាក៏មិនអាចកើតឡើងបានដែរទេថា មនុស្សនឹងបន្តឆ្លងរោគ បន្ទាប់ពីបាក់តេរីបានបញ្ចេញទៅក្នុងខ្យល់អាកាសលើកមុនដំបូងបង្អស់នោះ។ គេបានជឿថា បាក់តេរីដែលបានបញ្ចេញទៅក្នុងខ្យល់អាកាស មិនរស់បានយូរទេ។

តើហេតុអ្វីបានជាគេគឹតថា រោគនេះអាចយកមកប្រើជាអាវុធដ៏ឃោរឃៅបាន?

ទោះបីជាវាពិបាកក្នុងការធ្វើ ការបញ្ចេញធូឡារីមាទៅក្នុងខ្យល់អាកាស ក្នុងកន្លែងមានមនុស្សកកកុញ វាជាអាវុធដែលមានប្រសិទ្ធិភាពណាស់។ សញ្ញានៃការប្រហារធូឡារីមាដំបូងបង្អស់ គឺឃើញមានមនុស្សចាប់ផ្តើមរកការព្យាបាលនៅពេលប្រហែល៣ទៅ៥ថ្ងៃកន្លងមកទៀត។ មនុស្សជាច្រើននឹងស្លាប់ ប្រសិនបើមិនបានទទួលការព្យាបាលថ្នាំផ្សះទេនោះ។

MINNESOTA MDH DEPARTMENT OF HEALTH

Communications Office
625 North Robert Street/Box 64975
St. Paul, MN 55164-0975
(651) 201-4989
www.health.state.mn.us

Tuleremia – ទំព័រទី 2

អង្គការសុខភាពសកលលោក (The World Health Organization) បានគណនាថា ៥០គីឡូក្រាម (១១០ ផោន) នៃបាក់តេរី ដែលបញ្ចេញទៅក្នុងអាកាសលើទីក្រុងនៃ៥លាននាក់ អាចបណ្តាលឲ្យមានបញ្ហាយ៉ាងធំ។ អង្គការសុខភាពសាកលលោកជឿថា ការវាយប្រហារបែបនេះ នឹងបណ្តាលឲ្យមនុស្ស ប្រហែល២៥ម៉ឺននាក់មានជម្ងឺធ្ងន់ និង១៩ពាន់នាក់ទៀតស្លាប់។

ធូឡារីមាមានលក្ខណៈខុសគ្នាច្រើន ដែលក្រសួងកាន់កាប់និងការពារជម្ងឺនៃសហរដ្ឋ ប្រើដើម្បីសំគាល់អាវុធនៃជម្ងឺជាអ្វីនោះ :

- មានវិធីងាយចម្លងរោគជាច្រើន ទោះបីជាវាមិនអាចចម្លងពីមនុស្សម្នាក់ទៅម្នាក់ទៀតបានក៏ដោយ។
- វាមានឥទ្ធិពលធំមួយលើសុខភាពមនុស្ស រាប់ទាំងល្បឿននៃការស្លាប់។
- វាអាចមានចលាចលរាលពាសពេញ និងការរំខានដល់ជីវភាពរស់នៅ។
- វិធានការណ៍ពិសេសជាការចាំបាច់ ដើម្បីត្រៀមសំរាប់ការវាយប្រហារធូឡារីមា ដែលអាចនឹងកើតមាន

តើអាចព្យាបាលរោគនេះបានរឺទេ?

ថ្នាំការពារត្រូវបានយកមកប្រើ ដើម្បីព្យាបាលរោគស្អួតនិងជម្ងឺទូទៅ ដែលបណ្តាលមកពីមេរោគដកដង្ហើមធូឡារីមា។ បើគ្មានការព្យាបាលទេ មនុស្ស៣០ទៅ៦០ភាគរយ ដែលមានរោគបែបនេះនឹងអាចស្លាប់។ បើមានការព្យាបាលវិញ ល្បឿននៃការស្លាប់នៅបច្ចុប្បន្ននេះសំរាប់ធូឡារីមាក្នុងសហរដ្ឋ គឺតិចជាង២ភាគរយ។

តើអាចការពារកុំឲ្យមានរោគនេះបានរឺទេ?

នៅបច្ចុប្បន្ននេះ គ្មានថ្នាំការពារសំរាប់សាធារណៈទូទៅទេ។ ក្រសួងខាងអាហារនិងថ្នាំពេទ្យនៃសហរដ្ឋ នៅបច្ចុប្បន្ននេះ កំពុងតែសាកថ្នាំការពាររោគសំរាប់បុគ្គលិកដកការពិសោធ។

តើអាចឲ្យខ្ញុំធ្វើយ៉ាងដូចម្តេច ប្រសិនបើគឺតថាខ្ញុំបានឆ្លងធូឡារីមាហើយនោះ?

ប្រសិនបើអ្នកបានប៉ះពាល់ធូឡារីមា វាមិនច្បាស់ថាអ្នកនឹងដឹងទេ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអ្នកព្រួយបារម្ភ សូមនិយាយជាមួយវេជ្ជៈបណ្ឌិតរបស់អ្នកភ្លាម។ ប្រសិនបើអ្នកឃើញកាលទេសៈ រឺសកម្មភាពដ៏សង្ស័យនៅក្នុងសហគមន៍របស់អ្នក រួមទាំងប្រើជម្ងឺជាអាវុធ សូមផ្តល់ពត៏មានដល់ក្រសួងសមត្ថកិច្ចតំបន់របស់អ្នក។